

Skript

HISTORISCH TIJDSCHRIFT

Recensie: *Forbidden Memory*. Een verboden, verloren verleden

Auteur: Geeske Zwannetta Horneman

Verschenen in *Skript Historisch Tijdschrift*, jaargang 43.1, 64-65.

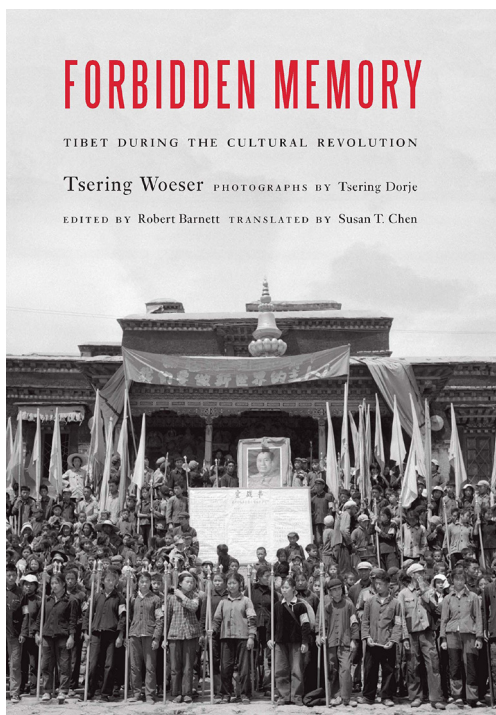
© 2021 Stichting Skript Historisch Tijdschrift, Amsterdam

p-ISSN: 0165-7518

e-ISSN: 3051-2506

Skript Historisch Tijdschrift is een onafhankelijk wetenschappelijk blad dat viermaal per jaar verschijnt. De redactie, bestaande uit studenten en pas afgestudeerden, wil bijdragen aan actuele historische debatten, en biedt getalenteerde studenten de kans om hun werk aan een breder publiek te presenteren.

EEN VERBODEN, VERLOREN VERLEDEN

Tsering Woeser, *Forbidden memory: Tibet during the Cultural Revolution*, University of Nebraska Press, 2020; ISBN: 978-1-64012-295-6; e-book; 448 pagina's; \$39.95

In augustus 1966 begint in het door China bezette Tibet de Culturele Revolutie, en daarmee het vernietigen en het uitbannen van de 'Four Olds': oude gewoonten, gebruiken, ideeën en cultuur. Het Tibet van de vroege twintigste eeuw was een onafhankelijke theocratie met de Dalai Lama als voornaamste spiritueel leider. Het land kenmerkte zich door zijn rijke cultuur en religieuze uitingen in de vorm van duizenden tempels en kloostergemeenschappen. Eén van de grootste en oudste daaronder was de zevende eeuwse Jokhang-tempel. Tijdens de Culturele Revolutie werd afscheid genomen van millennia aan traditie; een afscheid uitgedragen in dit boek.

De Culturele Revolutie is in Tibet een taboe-onderwerp. In de introductie van *Forbidden Memory*, geschreven door Robert Barnett, staat een uitvoerige samenvatting van de vele beperkingen opge-

legd aan onderzoekers van dit deel van de geschiedenis. Het is daarom zo bijzonder dat in *Forbidden Memory* een unieke inblik in deze geschiedenis wordt geboden, gevangen door de camera van de vader van de auteur, de met het Chinese Volksbevrijdingsleger geaffilieerde Tibetaanse fotograaf Tsering Dorje. Deze lacune maakt *Forbidden Memory* als een veelomvattend fotografisch rapport van de Culturele Revolutie, des te kostbaarder. In de inleiding wordt tevens een overzicht gegeven van de aanwezige literatuur, waarin lof is voorbehouden aan *Dragon in the land of Snows*, geschreven door Tsering Shakya.

De Tibetaanse auteur Tsering Woeser biedt een geïllustreerde chronologie die zijn weerga niet kent. De meer dan driehonderd afbeeldingen geven een beeld van Lhasa en omstreken van kort voor de Culturele Revolutie tot de moderne tijd. Dit alles wordt verder aangevuld door een

weelde aan interviews die een persoonlijke inkijk geven in de participanten van de bezield verminking van monumenten van de Tibetaanse cultuur.

Forbidden Memory leidt de lezer door een vijftal thema's die elk op chronologische volgorde uiteen worden gezet. Het eerste hoofdstuk betreft de vernietiging van het Oude Tibet. Allereerst ziet men het Monlam Chenmo-festival zoals vastgelegd in 1964. Op het plein nabij de Jokhang tempel vinden ceremoniële theologische debatten plaats, terwijl gelovigen posteren voor de tempelgronden. Een banner van de communistische partij hangt reeds over enkele ornamenten. Later in datzelfde hoofdstuk zien we deze tempel ontdaan van devotionele versieringen en de strijdbijeenkomsten ('struggle sessions') waar zij die voorheen religieus of bureaucratisch aanzien genoten werden vernederd en mishandeld.

Het verhaal loopt verder door het aansporen tot klassenstrijd, de facties die ontstaan en de overdracht van macht. Het is een dynamische vertoning van de ontmenselijking van hooggeplaatsten en de fanatieke devotie aan de partij door hen die niet eerder een dergelijke positie hebben genoten. Het uitbannen van Tibetaanse namen, instituties en geloof om uiteindelijk de Tibetaanse traditie terug te brengen tot een gecommercialiseerde trekpleister, is weergegeven in onthutsend detail in de foto's en commentaren van de auteur en meer dan zeventig interviews.

Tsering Woesser poneert de Tibetaanse kwestie op een vrijblijvende manier. De armoede en ongelijkheid wordt niet vergoelijkt door een verheerlijking van cultuur, noch wordt 'vooruitgang' onvoorwaardelijk geaccepteerd. Ze verwijt de individuen die de vernietiging hebben gebracht, maar stelt nooit expliciet dat enig regime onberispelijk is geweest. Ze spreekt onverbloemd over de vele methoden waar de CCP zich van bedient om de Tibetaanse cultuur uit te bannen.

De auteur spreekt van de menselijkheid van hen die vernederd worden en hen die zich van de wapens van de revolutie bedienen om deze vernedering in stand te zetten. De beweegredenen van de Tibetaanse rebellen worden vanuit meerdere gronden bevraagd. Waren zij bezield revolutionairen, bevrijde onderdrukten of mensen die capituleerden uit angst? Wat inspireerde tot het kwellen van burens en klasgenoten en het vernietigen van eens vereerde symbolen?

Met dit boek presenteert Tsering Woesser het Tibet dat in de vergetelheid raakt als een onafhankelijk land. In het huidige Tibet parkeren auto's op voormalig heilige plaatsen. Toeristen lopen over gebaande paden door de tempels behangen met uitvoerige gouden decoratie in een exotisch spektakel dat de variëteit aan Chinese minderheden uitdraagt terwijl lofzangen over de Chinese Communistische Partij in Tibetaanse taal over luidsprekers klinken.

Een veelheid aan Tibetaanse termen en namen kan voor een lezer minder bekend met het onderwerp mogelijk als verwarrend worden ervaren, maar dit zal geen onoverkomelijke hindernis vormen. Op de website van de uitgever wordt een overzicht gegeven van de Tibetaanse, Chinese en Engelse termen en namen.■

Geeske Zwannetta Horneman (Gea) is Student Geschiedenis en Chinastudies aan Universiteit Leiden. Ze is geïnteresseerd in interculturele communicatie tussen Europa en Azië en Friese geschiedenis.